

Bezoek aan het Dolhuys, werkbezoek 4

Met een klein groepje kwamen we samen in Het Dolhuys. Na de koffie en warme appeltaart werden we rondgeleid door een zeer deskundige dame, Heleen, die ook uitgebreid inging op onze vragen.

Het Dolhuys was oorspronkelijk een leprozenhuis. Dat is nog zichtbaar aan het vaantje op de torenspits. Hier geen haan, zwaan of ander godsdienstig teken, maar een symbool van de dood: een doodshoofd met doodsbeenderen.

Opgericht in 1340, dus al bijna 700 jaar oud, functioneerde het als plaats waar mensen zich konden laten "keuren". Als bleek dat zij lepra hadden ontvingen zij daarvan een bewijs. Met dat bewijs in handen kregen zij toegang tot het leprozenhuis, waar ze – natuurlijk afgezonderd van de wereld – een bed-bad-brood opvang kregen. Door de gemeente betaald. Er is weinig nieuws onder de zon...!

Het huis, dat uiteraard buiten de stad gelegen was, heeft ook in tijden van de rondgaande zwarte dood, dienst gedaan als "pesthuis" en nog later kwam er ook een "dolhuis" bij. Mensen die door bijzonder gedrag overlast veroorzaakten konden worden aangemeld door familie of bijvoorbeeld burens. Ook de "dollen" werden "gekeurd" en, als gebleken was dat zij inderdaad "dol" waren, werden ze opgenomen in het huis. Alleen als iemand zich bereid verklaarde om (weer) voor iemand te zorgen kreeg die de kans het huis te verlaten. Zo konden tot 30 personen in een zaal van ongeveer 10x20 meter jarenlang wonen.

Pas rond 1850 komt de bewustwording van het feit dat mensen met psychiatrische problemen ziek zijn en behandeld kunnen worden. In 1849 wordt in Haarlem de overstap gemaakt van verblijven naar behandelen.

De sprong naar het heden wordt gemaakt in de linnenkamer. Elk van de kasten in de linnenkamer (die niet is aangepast sinds halverwege de 19de eeuw) is ingericht door iemand met een psychiatrisch ziektebeeld. Kleuren, voorwerpen, maar vooral de eigen stem van de persoon in kwestie, die vertelt over zijn gevoel en zijn levensloop, is zeer indringend en indrukwekkend.

Dat heel wat mensen met psychische problemen in zeer veel gevallen grote delen van hun leven tussen ons wonen en bijzonder getalenteerd zijn, wordt duidelijk in een zaal met foto's en teksten van bekende personen. Wie kent niet Vincent van Gogh, Edvard Munch of Gerrit Achterberg...?

Zeer onder de indruk waren we ook van de kunst die gemaakt is door Willem van Genk, een beeldend kunstenaar en belangrijk vertegenwoordiger van Outsider Art. Niet opgeleid en met afvalmaterialen heeft hij grote kunstwerken gemaakt. Indrukwekkend is zijn tramstation van Arnhem, maar ook zijn afbeeldingen van bekende steden zijn geweldig om te bekijken!

Er zijn nog heel wat zalen te bekijken – en van de verhalen die we gehoord hebben en de informatie die we hebben gekregen zijn we veel wijzer geworden. Ook mensen met deze problematiek lopen rond in onze inloophuizen.

We vertrekken allemaal met de overtuiging dat we nog uren hadden kunnen kijken, luisteren en leren – en met het voornemen om zéker binnenkort terug te komen!

Joke van Heusden